

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Суспільно-гуманітарних наук»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Підприємництво
та бізнес-технології»
доц. Болтянська Л.О.
МИХАЙЛОВ
«27»_серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри СГН

доц. Володимир

«_26_»_серпня_2024 р.

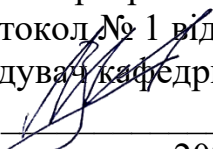
**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Філософія»**

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076
«Підприємництво та торгівля» за ОПП «Підприємництво та бізнес-технології»
(на основі повної загальної середньої освіти)
факультет економіки і бізнесу

2024 – 2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за ОПП «Підприємництво та бізнес-технології» (на основі повної загальної середньої освіти) факультет економіки і бізнесу, Запоріжжя, ТДАТУ. 14 с.

Розробник: Ісакова О.І., к.ф.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук
Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року
Завідувач кафедри СГН,
доц. Володимир МИХАЙЛОВ
« 26 » серпня 2024 р.

Схвалено методичною комісією факультет економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за ОПП Підприємництво та бізнес-технології (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол від «30» серпня 2024 року №
Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова або за вибором здобувача)	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1	2
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 2 год. самостійна робота студента – 8 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	14
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	-
		Семінарські заняття	28
		Самостійна робота	80
		Форма контролю: <u>Диференційований залік</u>	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета. вивчення дисципліни «Філософія» є формування у майбутніх фахівців цілісних уявлень про зародження та розвиток філософської думки, а також про сучасні філософські проблеми природи, людини і суспільства, оволодіння теорією та методологією пізнання суспільного розвитку, основними формами та методами наукового пізнання; розвиток розуміння об'єктивних та суб'єктивно-людських основ, вироблених в історії форм і напрямів філософствування та подати можливість здобувачам вищої освіти увійти в діалог власних міркувань зі світовою філософською думкою.

Завданнями дисципліни є:

- розуміння предмета філософії й специфіки філософського знання;
- усвідомлення ролі філософії в формуванні конструктивного типу мислення;
- створення спільного уявлення про сфери філософського знання (онтологію, гносеологію, аксіологію; натурфілософію, соціальну філософію, філософську антропологію, логіку);
- знайомство з основними філософськими традиціями (індійською, китайською та середземноморською) та найважливішими етапами розвитку європейської філософії (основними філософськими концепціями);
- вивчення фрагментів класичних філософських текстів.
- напрямки історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну та світову філософію;
- особливості предметної ідентифікації філософії;
- специфіку філософського мислення;
- основні функції філософії;
- базові категорії філософії, їх зміст і функції;
- історичні типи філософії та основні парадигми філософування;
- основні етапи розвитку філософської думки;
- сучасні тенденції розвитку науки, культури і філософії;
- глобальні проблеми людства, їх причини та філософські шляхи вирішення;

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти наступними *компетентностями*:

Інтегральна компетентність ІК.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність працювати в команді

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН 10. Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур.

Soft skills:

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.
- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці та доведення своєї думки до соціуму; проводити презентації отриманих результатів.
- керування часом - уміння справлятися із завданнями вчасно, не відчувуючи дискомфорту.
- гнучкість і адаптивність: вміння пристосовуватися до отриманих результатів та за можливістю впливати на кінцевий результат.
- лідерські якості: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати та відстоювати рішення; уміння встановлювати мету та складати план її досягнення.
- особисті якості: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Підприємництво та бізнес-технології»

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти Філософія: «Історія України», «Політологія».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Історія філософської думки

Тема 1. Філософія як особливий тип світоглядного знання [4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 15].

Предмет філософії. Коло філософських проблем. Зародження філософії як світоглядної форми свідомості. Міфологічний тип світогляду. Релігійний тип світогляду. Філософський тип світогляду. Основне питання філософії. Поняття матеріалізму. Поняття ідеалізму. Агностицизм. Структура та функції філософії.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу[3, 5, 7, 8, 10, 11, 12].

Антична філософія: характер, етапи розвитку, проблематика. Періоди розвитку античної філософії. Софісти. Протагор, Горгій. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство. Софісти про призначення людини. Сократ, Платон, Аристотель. Сократ: «Я знаю, що я нічого не знаю». Платон про душу. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму. Загальні риси філософії Стародавнього світу.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження [1, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14].

Виникнення та поширення християнства. Головні ідеї середньовічної філософії: теоцентризм, монотеїзм, креаціонізм, провіденціалізм. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін. Схоластика. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського. Філософія П.Абеляра, Р.Бекона, У.Оккама та ін. Дискусія про природу універсалій: номіналізм та реалізм. Середньовічний містицизм. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження. Людина як творець власної природи і долі. Культ індивідуалізму і цінностей земного життя. Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. Основні мислителі епохи: Дж.Бруно, Л.Валла, М. Кузанський, Т.Кампанелла, Л. да Вінчі, Н. Макіавеллі, Піко делла Мірандолла, Ф. Петрарка, Е. Роттердамський, Т. Мор.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва [1, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 16].

Основні напрямки та представники філософської думки Нового часу. Особливості та ідеї європейського Просвітництва. Вчення просвітників про природу й пізнання. Вчення про людину та суспільство. Ф. Бекон про «ідолів» пізнання. «Знання – це сила» - Ф. Бекон. Раціоналізм Р. Декарта. Представники Нового часу та Просвітництва – Ф. Бекон, Т.Гоббс, Дж. Локк, Д. Юм, Б. Спиноза, Р. Декарт, Дж. Беркли.

Тема 5. Німецька класична філософія. [1, 2, 3,4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 16].

Основні напрямки та представники Німецької класичної філософії. І. Кант, як засновник німецької класичної філософії. Суб'єктивний ідеалізм І. Канта. «Категоричний імператив» І. Канта. Етика Іммануїла Канта. Суб'єктивний ідеалізм Г. Гегеля. Георг Гегель про діалектику. «Абсолютна ідея» в філософії Г. Гегеля. «Енциклопедія філософських наук Г. Гегеля. Антропологічний принцип філософії Л. А. Фейєрбаха.

Тема 6. Європейська філософія 19 століття. [1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16].

Особливості розвитку Європейської філософії 19 століття. Філософські погляди А. Шопенгауера. «Воля до влади» - Артура Шопенгауера. Шопенгауер про свободу волі. Філософські погляди Ф. Ніцше. Проблема «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Головні твори Ф. Ніцше – «Так казав Заратустра», «Антихрист», «По той бік добра і зла», «Генеалогія моралі». Філософія Шпенглера.

Тема 7. Основні напрямки сучасної західної філософії . [1, 2, 3,4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 16].

Екзистенціалізм як напрям сучасної західної філософії. Представники: М. Хайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, Г. Марсель, А. Камю . Центральна категорія - екзистенція, або існування. Філософська антропологія. Людина як об'єкт філософського аналізу в її цілісності - в центрі філософської антропології. Ф. Ніцше, В. Дильтей, Е. Гуссерль, М. Шелер (1874-1928 рр.), Г. Плеснер (1892-1985 рр.), А. Гелен (1904-1976 рр.) – представники філософської антропології. Психоаналіз як філософська концепція. Основи психоаналізу як філософської концепції були закладені З. Фрейдом (1856-1939 рр.). Розвивають його ідеї К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, неофрейдисти В. Райх, Г. Маркузе, Е. Фромм .

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМАТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 8. Буття людини в історико-філософському вимірі [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11].

Сучасна картина світу. Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Матерія як філософська категорія. Форми матерії. Поняття матерії: матеріалізм та ідеалізм. Поняття руху. Основні форми руху матерії. Рух та спокій. Простір і час. Реляційна та субстанціальна концепції простору та часу. Простір і час: форми та властивості.

Тема 9. Свідомість як філософська проблема [5, 7, 8, 12, 14].

Поняття свідомості. Виникнення свідомості. Роль праці та мови у виникненні свідомості. Свідомість та самосвідомість. Свідомість і несвідоме. Проблема виникнення свідомості: історичний і індивідуально-буттєвий аспекти. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії. Структура свідомості: емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам'ять. Образне і понятійне мислення. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту.

Тема 10. Філософська теорія пізнання. [3, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 14].

Проблема пізнання у філософії. Види пізнання. Рівні та форми пізнання, їх взаємозв'язок. Істина та її критерії. Теорії істини. Істина і правда. Гносеологія – теорія пізнання. Епістемологія. Категорії та поняття гносеології: знання, свідомість, істина, явище, сутність. Чуттєве та раціональне пізнання. Питання про пізнаваність світу. Агностицизм. Пізнання: наукове, художнє, релігійне, буденне. Віра. Інтуїція.

Тема 11. Людина та її буття як предмет філософського осмислення [7, 8, 10, 11,12, 14,15, 16].

Суттєві характеристики людини. Єдність біологічного, соціального та духовного в людині. Індивід, особа, особистість, індивідуальність. Проблема походження людини. Еволюційна теорія Ч. Дарвіна. Концепції абіогенезу. Складова людини: біологічна, психічна, соціальна. Біологізаторські концепції. Теорія Т. Мальтуса.

Соціологізаторські концепції. Соціобіологія. Індивід, особа, особистість, індивідуальність. Соціальні типи особистості.

Тема 12. Соціальна філософія [3, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 14].

Філософський аналіз суспільства. Поняття соціального в філософії. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Людина і суспільство: проблеми соціалізації та соціальної адаптації в сучасному суспільстві. Суспільство – сукупність або система відносин, які виникають у процесі спільної життєдіяльності людей. Соціальна реальність – це вся сукупність умов суспільного життя, які виступають перед членами суспільства як надіндивідуальні, об'єктивні дані обставини їхнього існування.

Тема 13. Культура і цивілізація [5, 7, 8, 12, 14].

Філософські концепції культури. Культура і суспільство. Цивілізація: поняття, зв'язок із культурою, роль в історичному процесі. Цінність – це здатність об'єкта культури задовольняти потреби, бути суб'єктивно важливим, значущим для людини. Традиційні і сучасні типи суспільств. Цивілізація – це ступінь розвитку окремих народів і світу в цілому, характер якої визначається економіко-виробничими відносинами.

Тема 14. Суспільство, природа, майбутнє [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11].

Поняття природи та історичні форми взаємодії природи з людиною. Протиріччя в системі «природа – суспільство». Вчення В.І. Вернадського про ноосферу. Екофілософія. Загальні проблеми людства. Прогнозування майбутнього як пізнавальна проблема. Ноосфера – це сфера виникнення та існування розуму, а також це сфера взаємодії суспільства і природи, у якій домінуюча роль належить розуму, діяльності людини, озброєній розумом.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			л	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософської думки							
1	Лекція 1	Філософія як особливий тип світоглядного знання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Філософія як особливий тип світоглядного знання			2		4
	Самостійна робота 1	Міфологічний тип світогляду	-	-	-	7	2
2	Практичне заняття 2	Поняття ідеалізму та матеріалізму	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 2	Поняття ідеалізму, матеріалізму, та агностицизму.	-	-	-	7	2
3	Лекція 2	Філософія Стародавнього світу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Філософські погляди Аристотеля			2		4
	Самостійна робота 3	Філософські погляди Сократа та Платона	-	-		6	2
4	Лекція 3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-	-	-	
	Практичне заняття 4	Філософія Середньовіччя та Відродження			2		4
	Самостійна робота 4	Філософські погляди А. Блаженного				7	2
5	Лекція 4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Філософія Нового часу та Просвітництва			2		4
	Самостійна робота 5	Філософія Ф. Бекона	-	-	-	6	2
6-7	Практичне заняття 6	Європейська філософія 19 ст.	-	-	2		5
	Практичне заняття 7	Основні напрямки сучасної західної філософії			2		5
	Самостійна робота 6	Підготовка до ПМК 1				7	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1- 62 год.			8	-	14	40	50
Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії							
8	Лекція 5	Буття людини в історико-філософському вимірі	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Буття людини в історико-філософському вимірі			2		5

№ тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			л	лаб	сем. (пр.)	СРС	
	Самостійна робота 7	Форми руху матерії	-	-	-	5	2
9	Практичне заняття 9	Свідомість як філософська проблема	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 8	Поняття буття з ідеалістичної та матеріалістичної точки зору.				5	2
10	Лекція 6	Філософська теорія пізнання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Філософська теорія пізнання			2		4
	Самостійна робота 9	Типи та види пізнання. Чуттєве та раціональне пізнання	-	-	-	6	2
11	Лекція 7	Людина та її буття як предмет філософського осмислення	2	-		-	
	Практичне заняття 11	Людина та її буття як предмет філософського осмислення			2		4
	Самостійна робота 10	Еволюційна теорія Ч. Дарвіна				6	1
12	Самостійна робота 11	Соціальні типи особистості				6	1
	Практичне заняття 12	Соціальна філософія			2		4
	Самостійна робота 12	Людина і суспільство	-	-	-	6	1
13-14	Практичне заняття 13	Культура і цивілізація	-	-	2		4
	Практичне заняття 14	Суспільство, природа, майбутнє			2		4
	Самостійна робота 13	Підготовка до ПМК 2				4	1
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 58 год.			6	-	14	38	50
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.			14		28	78	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Світоглядна і методологічна функції філософії.
2. Передумови виникнення філософії в Індії. Ведичний комплекс.
3. Упанішади. Брахман і Атман. Пуруша.
4. Передумови виникнення філософії в Китаї. Філософія Книги Змін.
5. Філософія конфуціанства.
6. Космоцентричний характер давньогрецької філософії.

7. Грецькі філософи про першооснову, походження і загальні організуючі початки світу.
8. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта.
9. Філософія та метод Сократа.
10. Вчення Платона про “світ ідей” та “світ речей”, пізнання, суспільство й державу.
11. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство.
12. Софісти.
13. Аристотель як систематизатор античної філософії.
14. Головні ідеї середньовічної філософії.
15. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. .
16. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін.
17. Схоластика.
18. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського.
19. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження.
20. Вчення Ф.Бекона.
21. Філософія природи, формування механістичної картини світу.
22. Раціоналістична філософія Р. Декарта
23. Філософія Т. Гоббса, і Дж. Локка.
24. Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки.
25. Філософська система та діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля.
26. Антропологічний матеріалізм та гуманістична спрямованість філософії Л. Фейєрбаха.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм.
2. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність.
3. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність.
4. Простір і час.
5. Матерія як філософська категорія.
6. Свідомість і дух. Душа, дух, духовність.
7. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії.
8. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні.
9. Людина, її походження, природа і зміст буття.
10. Проблема походження людини; людина як продукт природної і культурної еволюції; виникнення і сутність людської свідомості.

11. Багатомірність людської природи: її біологічні, соціальні і духовні компоненти.
12. Філософський зміст понять “особистість”, “індивід”, “індивідуальність”, їх співвідношення з поняттям “людина”.
13. Феномен людської особистості. Вихідні характеристики людської особистості.
14. Ціннісні орієнтації особистості як продукт її соціалізації.
15. Соціальна типологія особистості.
16. Творчість як спосіб самореалізації особистості.
17. Пізнання як проблема філософії. Біологічні, психологічні і соціокультурні основи пізнавальних процесів.
18. Вихідні принципи теорії пізнання. Суб’єкт та об’єкт пізнання, їх взаємозв’язок.
19. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне, раціональне та ірраціональне.
20. Проблема істини. Критерії істини.
21. Основні сфери духовного життя суспільства: ідеологічна та суспільно-психологічна, наукова, художньо-естетична, освіта та виховання.
22. Елементи духовного життя суспільства та їх взаємозв’язок.
23. Поняття суспільної свідомості. Суспільна свідомість і суспільне буття.
24. Культура як специфічна соціальна реальність.
25. Цінності як визначальна характеристика людського буття.
26. Людина в системі цінностей.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни «Філософія»: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв’язування ситуаційних завдань, кейсів, прикладного програмного забезпечення.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Александрова О.С., Горбань О.В., Мартич Р.В. Філософські студії. Навчально-методичний посібник для студ. вищ. закл. Київ: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2020. 186 с.
2. Бичко І. В. Філософія. Підручник для студ. вищ. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 648 с.
3. Бліхар В.С., Цимбалюк М.М., Гайворонюк Н.В., Левкулич В.В., Шандра Б.Б., Свищо В.Ю. Філософія: підручник. - Ужгород: Говерла, 2021. - 440 с.
4. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручник. Харків: Право, 2023. 432 с.

5. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Філософія» - Харків: Право, 2024. - 431с.
6. Культенко В. П. Філософія: навчальний посібник. Київ: НУБіП, 2024. 352 с.
7. Рябініна О. В., Юрченко Л. І. Філософія : підручник для студентів і курсантів ВЗО. Харків, Видавництво Іванченка І.С., 2021. 268 с.
8. Утюж І. Г. Філософія: навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. 168 с.
9. Волинка Г. І. Філософія: навчальний посібник. Київ: Каравела 2023. 368 с.
10. Халапсіс О. В. Філософія: підручник. 2023. Дніпро, ДДУВС, 196 с.
11. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
12. Шрамко Т.І., Шрамко Ю.Т. Філософія: навчальний посібник. Львів: Новий Світ, 2024. 346 с.

Допоміжна:

13. Сілаєва Т.О. Філософія: Курс лекцій. Тернопіль: СМП «Астон», 2003, 216 с.
14. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
15. Шрамко Т.І., Шрамко Ю.Т. Філософія: навчальний посібник. Львів: Новий Світ, 2024. 346 с.
16. Щерба С.П., Заглада О.А. Філософія: підручник. Житомир, 2008, 548 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
2. Освітній портал ТДАТУ: офіційний сайт: URL: <http://op.tsatu.edu.ua>
3. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>